

Maailman synty.

*MUINAISKORUJEN SYMBOLIT SEKÄ SUOMALAINEN
KANSANKULTTUURI NYKYKORUJEN INNOITTAJINA*

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilu -ja taideinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma
Korumuotoilun
suuntautumisvaihtoehto

Opinnäytetyö
Kevät 2016
Emmi Vastamäki

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilu -ja taideinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma
Korumuotoilun suuntautumisvaihtoehto

OPINNÄYTETYÖ, 40 SIVUA

KEVÄT 2016

EMMI VASTAMÄKI:

MAAILMAN SYNTY.

*Muinaiskorujen symbolit sekä suomalainen
kansankulttuuri nykykorujen innoittajina*

Avainsanat: korumuotoilu, kansanperinne, käsityö,
materiaalit, symboliikka, perinteet

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössä tutkittiin suomalaista kansanperinnettä. Kansanperinteen lisäksi tutkittiin myös suomalaisissa muinaiskoruissa esiintyneiden symboleiden merkityksiä ja tarinoita niiden takana. Niistä inspiroituneena valmistettiin korusarja sekä kaulakoru käyttäen sekä perinteisiä käsityötekniikoita että kultasepäntekniikoita. Koruissa yhdisteltiin erilaisia materiaaleja persoonallisella tavalla.

Maailman synty -korusarja koostuu viidestä rintakorusta. Niiden innoittajana oli kalevalainen muinainen tarina maailman synnystä. Tarinassa sotkan munista syntyi maailma. Muotoiluprosessissa käytettiin menetelminä materiaalikokeilujen tekemistä ja luonnostelua. Tällaisia materiaalikokeiluja olivat esimerkiksi kangastilkkujen kutominen kuparilla, villalla, pellavalla ja tuohella. Lisäksi tehtiin kirjailukokeiluja metalli- ja pellavalangalla ja kokeiltiin puuaihion käyttämistä hopeavalussa. Lopputuloksena oli viiden erilaisen rintakorun muodostama sarja, Maailman synty.

Lisäksi valmistettiin kaulakoru nimeltään Tuohikoru. Sen muotoiluprosessi oli materiaalilähtöinen, haluttiin käyttää tuhta nykyaikaisessa korussa. Korun valmistamisessa käytettiin perinteistä tuohenpunomistekniikkaa, ompelemista ja kultasepäntekniikoita. Lopputuloksena oli massiivinen, mutta kevyt, moderni koru.

Lahti University of Applied Sciences
Institute of Design and Fine Arts
Degree Programme in Design
Jewellery Design

*BACHELOR'S GRADUATION PROJECT,
40 PAGES
SPRING 2016
EMMI VASTAMÄKI:*

*MAAILMAN SYNTY.
Muinaiskorujen symbolit sekä suomalainen
kansankulttuuri nykykorujen innoittajina*

Key words: jewellery design, folklore, handcraft,
materials, symbolism, traditions

ABSTRACT

This graduation project studies Finnish folklore. It also studies meanings and stories behind the symbols in ancient Finnish jewellery. Inspired by these, was made a series of brooches and a necklace using both traditional handcraft techniques and goldsmithing techniques. In the jewellery different materials are combined in a personal way.

Maailman synty -jewellery series consists of five brooches. They were inspired by an ancient Kalevala-story about the birth of the world. In the story, the world was born out of the eggs of a bluebill. The methods used in the design process were sketching and experimenting with materials. Such experiments were for example weaving textile patches with copper, wool, linen and birch bark. In addition were made embroidery experiments with metal and linen threads and using carved wood piece in a silver casting. As a result there was a series of five different brooches named Maailman synty.

In addition I made a necklace called Tuohikoru. Its design process started with the material, birch bark. I wanted to use bark in a modern jewellery piece. I used traditional bark plaiting techniques, sewing and goldsmithing techniques in the process of making the necklace. As a result, there was a massive but light, modern jewellery piece.

Valokuva, Eliza Rask.

SISÄLLYS

1	Johdanto	5
2	Suomalaisen kansankulttuurin ja käsityön merkitys ennen ja nyt	6
3	Muinaiskorujen symboliikkaa	8
3.1	Hannunvaakuna	8
3.2	Lintu	9
3.3	Karhu	10
4	Materiaalit ja tekniikat	11
4.1	Naisten ja miesten työt	12
4.2	Pellava ja villa	12
4.3	Tuohi	13
4.4	Puu	14
5	Muotoiluprosessi	15
5.1	Taustatutkimus	16
5.2	Kudontakokeilut	18
5.3	Tuohen punonta	19
5.4	Puunveisto	20
6	Tulokset ja korujen esittely	22
6.1	Maailman synty -korusarja	30
6.2	Tuohikoru	36
6.3	Kohderyhmä	36
7	Itsearviointi ja jatkokehittelymahdollisuudet	36
	Lähteet	39

Valokuva, Eliza Rask.

1 JOHDANTO

Käsillä tekeminen on aina ollut minulle tärkeää. Perheestäni ja suvustani löytyy monia perinteisten käsitöiden taitajia ja heiltä olen aina saanut kannustusta luovuuteen ja käsillä tekemiseen. Äitini on kutonut paljon kankaita ja mattoja, ja isoäitini on todella taitava neulomaan ja kirjailemaan. Heidän työskentelynsä seuraaminen on opettanut minua paljon. Muotoilijana haluan jatkaa ja myös kehittää suomalaista käsityön perinnettä.

Tavoitteeni oli valmistaa korusarja, joka henkii suomalaista kulttuurihistoriaa. Korut ovat kuitenkin ajanmukaisia ja tarkoitettu moderneille naisille. Korut ovat omaa ilmaisuani ja kuvastavat minua muotoilijana.

Tutkin suomalaisen käsityön merkitystä ennen ja nyt. Erilaisten perinteisten materiaalien yhdistäminen kultasepän materiaaleihin ja tekniikoihin oli opinnäytetyössäni keskeistä. Näiden kahden asian yhdistämisen pyrin tekemään persoonallisella tavalla.

Muinaiskorujen symbolit sekä suomalainen mytologia inspiroivat korujani. Halusin tuoda esille ikivanhoja tarinoita ja uskomuksia niiden takana.

2 SUOMALAISEN KANSANKULTTUURIN JA KÄSITYÖN MERKITYS ENNEN JA NYT

Käsityön arvostus on nyt nousussa ja trendikästä. Tutkin erilaisten muotoiluun liittyvien julkaisujen trendilistauksia vuodelle 2016 ja monissa lähteissä mainittiin käsityö yhtenä nousevana trendinä (Keeps 2015). Käsityönä valmistettujen esineiden persoonallisuutta ja yksilöllisyyttä osataan arvostaa jälleen. Ymmärretään, että käsin tehdyt tuotteet ovat laadukkaita ja kestävätkä aikaa. Ne ovat myös ilahduttavan erilaisia ja persoonallisia tehdastuotettuihin esineisiin verrattuna. Myös historia ja etnisyydet ovat nyt trendikkäitä muotoilun maailmassa (Greenway 2016). Etnisyys-trendin alle menevät mielestäni myös suomalaisesta kansanperinteestä inspiroituneet työt.

Kansankulttuurilla tarkoitetaan korkeakulttuurin vastakohtaa. Se on Suomessa ollut lähinnä talonpoikauskulttuuria, vielä 1880-luvulla 75 % väestöstä sai elantonsa maataloudesta. Maaseudulla elettiin omavaraisesti ja käsityöllä oli valtava merkitys. Käsityönä valmistettiin tuotteita sekä itselle että myyntiin. Miehet valmistivat muun muassa puuastioita, ajokaluja, suksia ja veneitä. Naiset työskentelivät tekstiilien parissa, he valmistivat pellavasta ja villasta esimerkiksi kudonnaisia ja pitsejä. 1800-luvun puolivälissä teollistuminen vähensi kotiteollisuuden arvostusta, mutta 1860-luvun nälkävuosina sen arvostus jälleen nousi ja toi paljon kaivattuja lisätuloja. Myös kaikki rajoitukset käsityöammattien

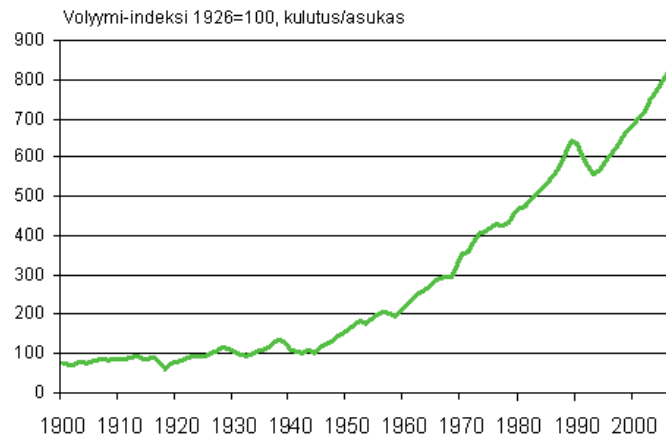
harjoittamiseen poistuivat ja käsityöläisten määrä kasvoi. (Ranta, 40; Vuorela 1983, 5; Käsityön merkitys eri aikoina 2013.)

1900-luvun alun sodan myötä, kotona tehtyjen käsitöiden merkitys korostui. Materiaaleista oli pulaa ja monet jo unohdetut materiaalit löydettiin uudestaan, esimerkiksi tuohi. Rintamalla miehet tekivät runsaasti puutöitä. Sodan jälkeen keskityttiin perusasioiden valmistamiseen. (Käsityön merkitys eri aikoina 2013.)

1950- ja 60-luvuilla Suomessa alkoi kaupungistuminen, ihmiset muuttivat maaseudulta kaupunkeihin. Tehdastuotteiden tarjonta kasvoi; käsin tehdyt tuotteet alkoivat tuntua vanhanaikaisilta, maaseudulle kuuluvilta ja niiden arvostus väheni. Ajateltiin, että kaupungissa täytyy seurata muotia ja uusia virtauksia. Alkoi yksityisen kulutuksen huima nousu. (Käsityön merkitys eri aikoina 2013.) Visa Heinosen (1998) mukaan modernien massakulutusmarkkinoiden synty Suomessa 1950- ja 1960-luvulla suorastaan mullisti ihmisten elämän ja kaikista suomalaisista tuli yhä selvemmin kuluttajia (Kokkinen & Pirinen 2007).

1970-luvulla käsityön arvostus jälleen kasvoi. Poliittisesti haluttiin ajaa yhtäläisiä mahdollisuuksia kaikille, myös kulttuuritoiminnassa. Käsityötä pidettiin laajojen ja tasavertaisten kulttuurimahdollisuuksien luojana. Öljykriisi ja taloudellinen lama saivat ihmiset suhtautumaan teknologiaa kohtaan epäluuloisemmin ja kiinnostumaan jälleen luonnosta ja perinteistä ja siksi myös käsitöistä. (Käsityön merkitys eri aikoina 2013.)

Taulukko 1. Yksityisen kulutuksen kehitys ajalla 1900- 2006

1980-luvulla taloudessa vallitsi nousukausi. Tulevaisuus näytti valoisalta ja kulutettiin paljon, myös velaksi. 1970-luvun puoliväliin verrattuna kulutuksen taso nousi 40 % henkilöä kohden 1980-luvun aikana. Taulukosta 1. voidaan tarkastella yksityisen kulutuksen kasvua. Nähdään, että 1950- ja 60-luvulta alkoi jyrkkä nousu. Voidaan päätellä, että kulutuksen kasvaessa käsitöitä on harrastettu vähemmän ja vähemmän. Sille ei enää ollut pakollisuutta, vaan sen sijaan ostettiin enemmän tehdastuotteita kaupoista. Käsityö on kuitenkin jatkunut harrastuksena ja myös ammattina tähän päivään asti. (Kokkinen & Pirinen 2007.)

Lyhyestä historiakatsauksesta huomataan, että käsityön arvostus on vaihdellut paljon. Siihen vaikuttavat varallisuus, politiikka ja yhteiskunnassa vallitsevat arvot. Mielestäni

1970-luvusta voidaan löytää yhteneväisyyksiä myös nykypäivään. Globalisaatio ja maailman länsimaistuminen saavat meidät jälleen pohtimaan juuriamme, mitä on suomalaisuus? Taistelemme ilmastonmuutosta vastaan ja taloutemme on lamassa. Elämme ajassa, jossa meidän on tehtävä muutoksia tapaamme ajatella ja toimia. Emme voi jatkaa kuluttamista kiihtyvällä tahdilla, koska luonnonvarat eivät ole ehtymättömät. Mielestäni muutos lähtee tiedosta. Kun tiedämme enemmän, voimme alkaa kyseenalaistamaan vallitsevia tapoja toimia ja alkaa tehdä parempia valintoja ihmisten ja maapallon hyväksi.

Mielestäni muutos näkyy jo. Tavarapaljous kyllästyttää monia ja ihmiset haluavat hidastaa, kaipaavat aitoutta, luontoa ja pysähtymistä. Näin voidaan päätellä esimerkiksi Marie Kondon kirjan ”KonMari. Siivouksen elämänmullistava taika” viime vuosina saavuttamasta valtavasta suosiosta ympäri maailman. Kirjassa neuvotaan miten vähentää tavarapaljoutta omassa kodissa ja luoda pysyvä järjestys (Green 2014). Näkisin, että vallalla on ajatus tavaroiden karsimisesta. Myös ostopäätöksiä harkitaan aiempaa tarkemmin ja ymmärretään, että laatu korvaa määrän.

3 MUINAISKORUJEN SYMBOLIIKKA

Muinaiskoruissa minua kiehtovat niissä esiintyvät symbolit ja niiden merkitykset. Mihin muinaiset suomalaiset uskoivat ja minkälaisia perinteitä heillä oli? Yleisiä symboleita muinaiskoruissa ja muussakin esineistössä olivat: Ukon kirves (ukkosen jumalan symboli), solmuristit sekä eläimet (Lehtosalo, 1967, 19, 20, 21). Monet koruissa esiintyvistä symboleista ovat yleisiä vielä tänäkin päivänä. Niiden alkuperäisistä merkityksistä on kuitenkin vaikeaa löytää tarkkaa tietoa, koska uskonpuhdistuksen myötä monille esihistoriallisille symboleille annettiin uusi kristillinen merkitys. Vanhat pakanalliset tavat ja uskomukset haluttiin kitkeä pois. Suullisena perinteenä kulkeutuneissa runolauluissa ja Kalevalassa on kuitenkin säilynyt monia entisajan uskomuksia ja tarinoita.

3.1 HANNUNVAAKUNA

Sannunvaakuna (tunnetaan myös nimellä osmonsolmu tai kápälikkö) on vanha muinaiskoruissakin esiintyvä symboli, joka löytyy tänä päivänä esimerkiksi nähtävyyttä merkitsevästä liikennemerkistä. Markka-aikaan hannunvaakuna koristi myös viiden pennin kolikoita. Suomessa vanhimmat tiedossa olevat hannunvaakunasymbolit ovat löytyneet 1000-luvulta peräisin olevista suksista. Symbolia on tavattu monenlaisissa yhteyksissä, koruissa, juustomuoteissa, kirjontakuviona ja maalattuna talon seinään. Se oli taikamerkki, jonka uskottiin suojelevan pahalta sekä tuovan onnea ja menestystä. Erään näkemyksen mukaan muinoin uskottiin, että hannunvaakunan neljä silmukkaa symboloi neljää ilmansuunnan henkeä, jotka kannattelevat taivasta maan päällä. (Lehtosalo 1967, 20; Hannunvaakuna eli kápälikkö 2009.)

3.2 LINTU

Muinaisilla suomalaisilla oli monenlaisia uskomuksia lintuihin liittyen. Tästä ovat todisteena jo varhaiset vesilintuja kuvaavat kalliomaalaukset. Lintujen uskottiin muun muassa lentävän linnunrataa pitkin, tuoden viestejä jumalilta. (Jumalten ja vainajien linnut 2012.)

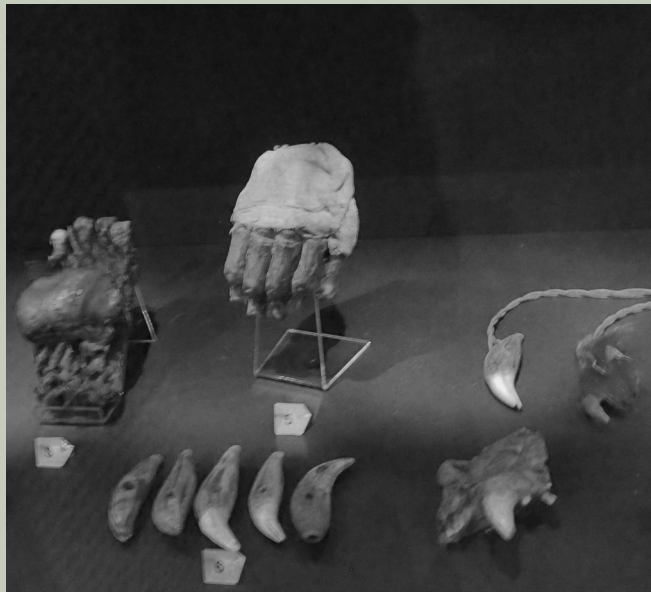
Myös muinaiseen suomalaiseen maailmansyntytarinaan liittyy lintu. Vanhimmassa maailmansyntyrunossa sotka lentää alkumeren yllä, etsien lepopaikkaa. Se laskeutuu jumalan polvelle ja munii munan. Muna putoaa ja rikkoutuu. Rikkoutuneista kuorenpaloista syntyvät maa, taivas, aurinko, kuu ja tähdet. Uudemmassa runossa pääskynen lentää meren yllä ja pysähtyy laivan mastoon. Se rakentaa mastoon pesän ja munii pesään kultaisen munan. Tuuli heittää munan mereen ja siitä syntyy ensimmäinen saari. (Jumalten ja vainajien linnut 2012.) Sotkanmunasta kertovan tarinan valitsin yhden koruni lähtökohdaksi.

Muinaiset suomalaiset uskoivat, että ihmisellä on monta sielua. Kun ihmisen hengitys lakkasi, hänen henkensä, yksi sielun osa, pakeni. Henki saattoi esiintyä pienen eläimen, perhosen tai pikkulinnun hahmona. Vainajien uskottiin palaavan omalle haudalleen tai vierailemaan omaisiaan kotipihalleen, pikkulinnun hahmossa, sielulintuna. (Jumalten ja vainajien linnut 2012.)

Sielulintujen tarina sai minut pohtimaan edelleen suosittua tapaa ruokkia pikkulintuja kotipihalla, se varmasti juontaa juurensa tästä vanhasta uskomuksesta. Myös isovanhempani olivat innokkaita lintujen ruokkijoita ja seuraajia, ja joskus ihmettelin mistä suuri innokkuus on lähtöisin. Luulen, että vanhemmat sukupolvet muistavat. Kenties heille oli lapsena välittynyt lintujen tärkeys, heidän omilta vanhemmilta tai isovanhemmiltaan.

Kansanrunoudessa naiselliset ominaisuudet samaistetaan usein lintuihin. Tytöistä ja vaimoista käytettiin lintuihin viittaavia hellittelynimiä, kuten sirkku tai liinukkinen (Jumalten ja vainajien linnut 2012). Linnut saattoivat symboloida suomalaisille myös hedelmällisyyttä (Lehtosalo 1967, 30).

3.3 KARHU

Karhu on ollut muinaisille suomalaisille pyhä eläin. Sitä kunnioitettiin ja pelättiin. Myös sen oikean nimen (Ohto) lausumista vältettiin. Sen sijaan käytettiin lempinimiä, kuten Mesikämmen tai Metsän kuningas. Myös nykyinen nimi karhu, oli alun perin karheaa turkkia kuvaava lempinimi. (Karhunpeijaiset 2014.)

Karhun uskottiin olevan ihmiselle sukua, esi-isämme. Ihmisen uskottiin kirjaimellisesti polveutuvan naisesta ja karhusta. Karhua palvottiin karhunpeijaisissa jopa vielä 1600-luvulla. Monipäiväiseen juhlaan kuului monia perinteitä, yhtenä karhun kallon asettaminen laulujen saattelemana korkean puun latvaan. Karhunkallohonkia löytyy Suomesta vielä tänäkin päivänä. (Karhunpeijaiset 2014.)

4 MATERIAALIT JA TEKNIIKAT

 pinnäytetyön alkuvaiheessa rajasin koruihin tulevat materiaalit tekstiileihin ja metalleihin. Lähdeaineistoon tarkemmin tutustuessani kiinnostuin muistakin perinteisistä materiaaleista, kuten tuohesta ja puusta. Lopulta valitsin koruihin neljä erilaista suomalaista materiaalia metallien lisäksi. Valitsin pellavan, villan, tuohen ja puun. Lähdin tutkimaan näiden materiaalien historiaa ja miten niitä on Suomessa perinteisesti käytetty.

4.1 NAISTEN JA MIESTEN TYÖT

Käsityötaidot ovat olleet Suomessa tärkeitä ja niiden taitamista on pidetty kunnia-asiana. Miehillä ja naisilla olivat omat työt ja selkeät roolijaot. Naisille kuuluivat tekstiilityöt, pellavan ja villan muokkaus. Prosessi alkoi pellolta ja lampaan keritsemisestä, ja jatkui aina valmiiksi kankaaksi ja vaatteeksi asti. Naimaikään mennessä tytön piti taitaa jo kaikki tekstiilitaidot: kehruu, kutominen ja ompeleminen. Miehillä kuuluivat puu ja tuohityöt. (Ranta 2012, 21, 22, 159.)

Omassa opinnäytetyössäni teen sekä perinteisiä naisten että miesten käsistöitä. Kultasepän tekniikoiden lisäksi työstän puuta, punon tuohta, kudon kangasta ja kirjon. Roolijaot käsistöiden tekemisessä miesten ja naisten välillä ovat eläneet pitkään. Muotoilijana haluan kuitenkin olla monipuolinen ja siksi käytän sekä perinteisiä naisten, että miesten käsityötekniikoita ja materiaaleja.

4.2 PELLAVA JA VILLA

Pellava ja villa ovat molemmat perinteisiä materiaaleja, joita on käytetty Suomessa jo kauan. Niillä on paljon hyviä ominaisuuksia. Pellava on kestävä ja mielestäni kauniin rosoista. Villa taas on lämmin ja pehmeä materiaali. Molemmat tuovat itselleni mieleen maaseudun ja luonnonläheisen tunteen.

Pellavan työstäminen kuidusta kankaaksi oli pitkä ja työläs prosessi, johon kuului monia vaiheita: kylvö, sadonkorjuu, kuivaus, siemenkotien erottaminen, varsien liotus ja uudelleen kuivaaminen. Seuraavaksi oli tehtävä vielä lopullinen muokkaus: loukutus, lihtaus, vitominen, häkilöinti ja harjaus. Vasta näiden vaiheiden jälkeen pellava oli valmista kehrättäväksi. Monet työvaiheista vaativat paljon työtä ja olivat raskaita ja likaisia. Villojen työstäminen ei ollut aivan yhtä työlästä kuin pellavan. Lampaat kerittiin 2-4 kertaa vuodessa, jonka jälkeen villat nypittiin, karstattiin ja kehrättiin langaksi. (Ranta 2012, 159-164.)

Kangaspuut kuuluivat entisaikaan tupien vakiovarusteisiin. Niillä kudottiin pyyhkeet, lakanat ja liinat. Nuoret tytöt valmistivat kapiroita. Kapiot olivat kankaita, kudonnaisia ja vaateita, jotka morsian vei uuteen kotiin mukanaan, osana myötäjäisiä. Ne olivat suuri ylpeyden aihe. Vanhat emännät kutoivat saadakseen täydennystä liinavaatevarastoihinsa, kaikenlaisille kankaille oli paljon käyttöä maalaiskodissa. (Ranta 2012, 29, 169.)

4.3 TUOHI

Tuohi on ollut tärkeä ja moniin tarkoituksiin sopiva materiaali. Siitä valmistettiin sekä kertakäyttöisiä että pidempää käyttötarkoitusta varten tehtyjä esineitä. Nopeasti tuohesta pystyttiin tehdä esimerkiksi suppilo tai väliaikainen rasia vaikka marjoille. Tuohivirsut olivat aikanaan paljon käytetyt jalkineet. Muita tuohesta valmistettuja esineitä olivat tuohikontit, lapsen kehto, kalaverkon kohot ja painot, tuohitorvi-soitin, hevosen syöttökoppa, puukontuppi ja tuohiköysi. Tuohesta ja puusta valmistettiin myös kannellisia astioita, vakkoja. Tuohen käyttö oli todella monipuolista. (Vuorela 1983, 444-446.)

Tuohen repiminen puun rungosta vahingoittaa puuta, mutta entisaikaan sillä ei ollut merkitystä. Tuohen ottaminen mistä vain oli sallittua. Tuohta kiskottiin elävästä koivusta useimmiten touko-kesäkuussa, ohutta veistä apuvälineenä käyttäen. Nykyään tuohta ei voi mennä repimään ilman maanomistajan lupaa. Siksi näkisinkin tuohen käyttämisen mahdollisena ainoastaan uniikkikoruissa. Materiaalin harvinaisuus jokapäiväisessä elämässä, antaa sille kuitenkin uutuusarvoa. Me kaikki tunnemme tuohivirsut ja korit, mutta nykyaikaisissa tuotteissa tai koruissa emme ole nähneet sitä käytettävän kovin paljon. (Koskelainen & Saure 2014, 45.)

4.4 PUU

 mavaaraistalouden aikaan puu on ollut todella tärkeä materiaali, jota on käytetty monenlaisiin tarkoituksiin. Miehet valmistivat astiat, huonekalut ja jopa veneet ja aurat, kaikki itsenäisesti käsityönä. Puukko onkin ollut tärkeä yleistyökalu niin miehelle kuin naisellekin. (Vuorela 1983, 437 – 438.)

Halusin ottaa puun mukaan yhtenä materiaalina, koska se on erottamaton osa suomalaista käsityön historiaa ja tärkeä materiaali edelleenkin, esimerkiksi suomalaisessa muotoilussa ja kodeissa. Arvostan puunveistoa käsityötaitona, ja siksi halusin tässä opinnäytetyössä päästä näyttämään ja kehittämään myös omia taitojani.

5 MUOTOILUPROSESSI

Rokonaisuudessaan muotoiluprosessini sujui hyvin ja odotusteni mukaisesti. Alussa minulla oli innostunut olo, mutta samanaikaisesti myös epävarma. Minulla oli alusta asti todella paljon ideoita ja välillä tuntui vaikealta päättää, mitä lähteä syventämään ja mistä karsimaan. Muotoiluprosessiin kuitenkin kuuluu epävarmuus ja sen sietäminen. Alitajunnalle täytyy syöttää tietoa ja erilaisia ideoita ja luottaa siihen, että sopivan ajan kuluttua, ulos tulevat parhaimmat niistä. Myös tämä muotoiluprosessi eteni samalla kaavalla.

Olen prosessin aikana oppinut valtavasti uutta ja kiinnostukseni historiaa kohtaan on vain kasvanut. Koen, että ymmärrykseni siitä millaisessa maailmassa suurin osa suomalaisista maaseudulla eli, on syventynyt. Kun verrataan maailmaa jossa elimme ennen ja missä elämme nyt, voidaan nähdä miten pitkälle olemme talonpoikaisajoista tulleet. Toisaalta voidaan myös pohtia olemmeko tulleet jo liiankin pitkälle. Enää meidän ei tarvitse valmistaa kaikkea alusta loppuun käsin, vaan meillä on apunamme koneita ja teknologiaa. Minusta käsitöitä ja perinteitä tulee kuitenkin vaalia ja arvostaa, koska ne ovat osa historiaamme ja siksi myös osa meitä.

5.1 TAUSTATUTKIMUS

Prosessini lähti liikkeelle, kun tutustuin muinaiskorujen maailmaan lukemalla niissä esiintyvistä symboleista. Muinaiskorujen symboleista minuun vetosi aluksi eniten hannunvaakuna. Se on muodoltaan yksinkertainen ja kiinnostava, mutta muinaiskoruissa ja muissa vanhoissa esineissä hannunvaakunaa oli käytetty ainoastaan kaksiulotteisena kuvana, pakotettuna tai kaiverrettuna. Minulle tuli idea tehdä hannunvaakuna kolmiulotteisena, taivutettuna metallista. Lähdin luonnostelemaan sitä paperille ja tekemään kokeiluja. Tässä vaiheessa pohdin myös miten eri tavoin metalli ja tekstiili voisivat yhdistyä korussa. Luonnostelin kaikki ensimmäiset ideani materiaalien yhdistelystä. En keskittynyt vielä muotoihin, vaan ainoastaan materiaalien yhdistelyyn, näin sain ajatukseni liikkeelle ja prosessin käyntiin.

Lukemistoni koostui muinaiskoruja, muinaissuomalaista mytologiaa ja suomalaista kansanperinnettä kuvailevista kirjoista. Kirjassa Naisten työt, Sirkka-Liisa Ranta kuvaa yksityiskohtaisesti maaseudun naisten töiden muuttumista 1860-luvulta 1960-luvulle. Minua kiehtoivat eniten kuvaukset naisten tekemistä tekstiilikäsityistä ja niiden eteen ahkeroinnista. Käsitöitä todella arvostettiin ja juuri tämän takia halusin käyttää kudontatekniikkaa, pellavaa ja villaa koruissani. Koen käsityöhistorian erittäin arvokkaaksi ja haluan itsekin olla osana jatkamassa ja myös uudistamassa sitä.

Kirjoitusprosessin syventyessä tutustuin tarkemmin muinaissuomalaiseen mytologiaan. Lintuihin liittyvät myytit olivat minusta todella kiehtovia. Oli kiinnostavaa lukea miten monenlaisia merkityksiä lintuihin on liitetty. Nykyäänkin lintu on yleinen symboli, mutta se ei enää ole osa maailmankuvaamme, niin kuin muinaisilla suomalaisilla. Valitsin Kalevalassa olevan kertomuksen maailman synnystä yhden korusarjani lähtökohdaksi. Siinä kerrotaan miten Väinämöinen syntyi Ilmattaresta ja miten sotkan munien paloista syntyi maailma.

Kokeilin taivuttaa hannunvaakunan metallista.

”

Ilmatar, ilman tyttö, tuli raskaaksi tuulesta ja meren kuohuista. Seitsemänsataa vuotta hän kellui meressä, yhdeksän miespolven ajan kantoi kovaa kohtua, uiskenteli veden emona itään ja länteen, etelään ja pohjoiseen. Ajelehti synnytytuskissa, kovissa vatsavaivoissa, mutta lapsi ei ottanut syntyäkseen.

”Parempi oli ilman tyttönä kuin ajelehtia veden emona”, hän valitti. ”Saan värjötellä vilussa ja vaivassa. Oi Ukko, ylijumala, päästä minut pinteestä, pelasta vatsan väänteistä!”

Aika kului. Meren ylle ilmaantui sotka, joka lenteli etsimässä pesäpaikkaa itselleen. Sopivaa pesänsijaa ei vain näkynyt. ”Teenkö tuulehen tupani, aalloillen asuinsijani? Tuuli kaatavi tupasen, aalto vie asuinsijani.” Ilmatar, veden emo, ilman tyttö, nosti polven vedestä sotkan pesän perustaksi. Sotka laskeutui polvelle, rakensi siihen pesänsä ja muni seitsemän munaa joita alkoi hautoa.

Kun se siinä aikansa hautoi, alkoi Ilmattaren polvea kuumottaa. Ilmatar, veden emo, luuli polvensa palavan, suoniensa sulavan. Hän vavahdutti polveaan niin että munat vierähtivät veteen ja särkyivät. Eivät ne hukkaan menneet: munien alapuolesta syntyi maa, yläpuolesta taivas. Ruskuaisesta syntyi aurinko, valkuaisesta kuu. Mikä munassa oli kirjavaa, siitä syntyivät tähdet, mikä mustaa, siitä pilvet taivaalle. (Nieminen, 1999, 6-8.)

Luettuani kertomuksen sotkasta ja munista, ajatukseni lokahtivat kohdalleen. Päätin valmistaa yhteensä viisi rintakorua, joista jokainen symboloi yhtä sotkanmunien paloista syntynyttä maailman osaa, maata, taivasta, aurinkoa, kuuta ja tähtiä. Tarinassa mainitut pilvet yhdistän samaan koruun taivaan kanssa, koska viisi on minusta sopiva määrä yhteen korusarjaan.

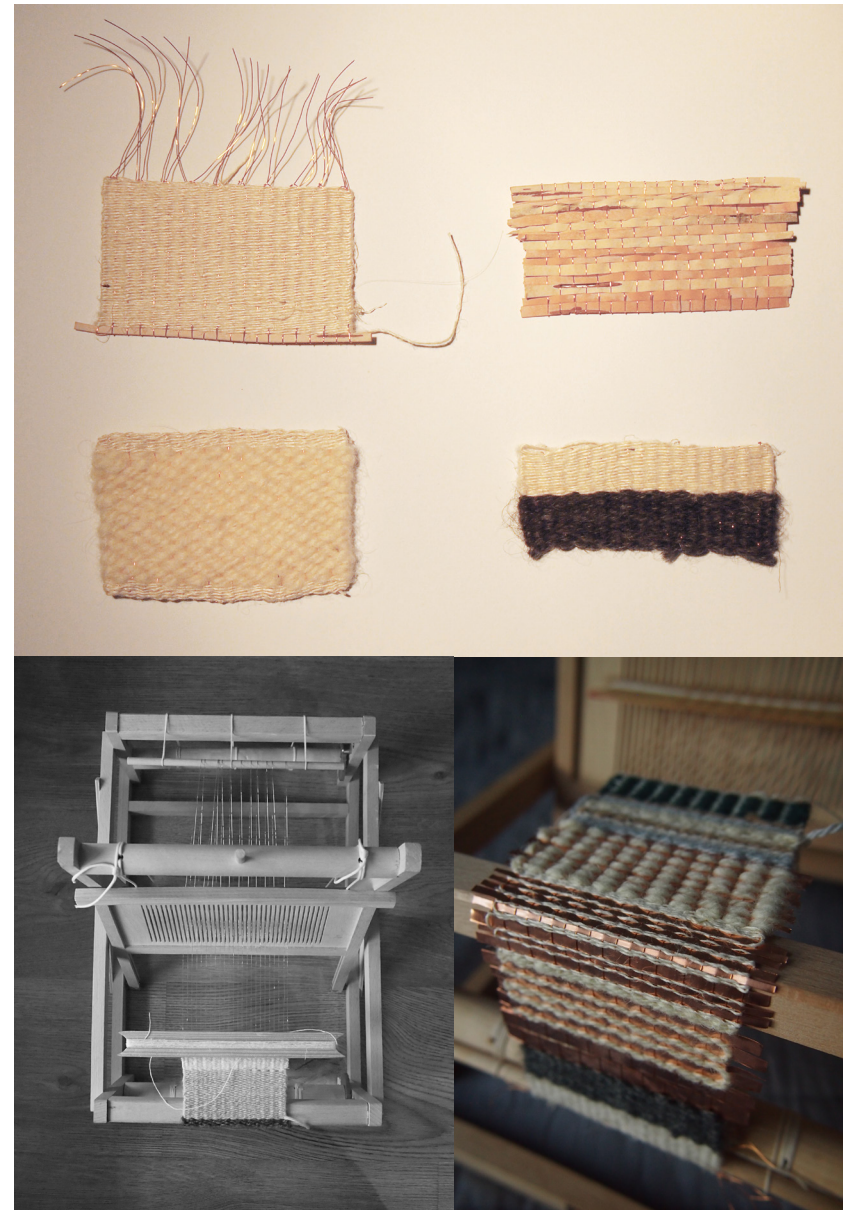
Osana muotoiluprosessia tein tutustumismatkan Kansallismuseoon. Siellä ajatukseni selkenivät entisestään. Näin samoja aiheita ja materiaaleja, joita itse olin tutkinut, lintuja, karhun kynsiä, hannunvaakunoita ja tuohiesineitä. Olin todella ihastunut sympaattisiin esineisiin ja halusin luoda samanlaista tunnetta myös omiin koruihini.

5.2 KUDONTAKOKEILUT

Riesin, että haluan käyttää pellavaa ja villaa, luettuani niiden kiinnostavasta historiasta. Ensimmäiseksi päätin kokeilla kankaan kudontaa, koska olen aiemmin opiskellut tekstiiliartesaaniksi, kudonta oli minulle tuttua. Löysin vanhempieni luota vanhat BRIO leikkikangaspuuni sekä pellava- ja villalankoja. Minikangaspuut toimivat siis samalla periaatteella kuin oikeat kangaspuutkin, ne ovat vain paljon pienemmät ja niillä pystyy tehdä ainoastaan yhtä sidosta, palttinaa. Palttina on yksinkertaisin olemassa oleva sidos, jossa kudelanka kulkee loimilankojen lomitse, joka toinen yli ja joka toinen ali. Loimilangat ovat pystysuunnassa kangaspuissa kulkevat langat ja kudelangat vaakasuunnassa loimilankojen välissä pujottelevat langat.

Halusin kokeilla metallin ja tekstiilin yhdistämistä kudonnassa, ja laitoin loimeksi kuparilangat. Tein erilaisia kokeiluja, käyttäen pellavaa, villaa, kuparilevyn suikaleita ja tuohta kuteena. Kokeilut onnistuivat mielestäni hyvin ja sain kiinnostavia lopputuloksia. Kupari kimmelsi kauniisti lankojen lomitse ja sopi hyvin pellavan, villan ja tuohen kanssa.

5.3 TUOHEN PUNONTA

Tanhoihin perinteisiin tutustuessani vastaani tuli tuohi. Tuohi on perinteikäs materiaali, joka mielestäni sopii mainiosti materiaaliksi myös koruihin. Ensimmäinen ajatukseni oli kokeilla tehdä punottu kuutio. Sitten löysin Perinnetaidot-kirjasta ohjeen kiinnostavamman muodon punontaan. Ohjeessa neuvotaan miten tuohesta tehdään ”helistin” (Koskelainen & Saure, 2014, 50, 51). Kokeilin ohjetta ja lopputulos oli miellyttävä pallomainen punos. Tuohi on kevyt materiaali ja minulle tulikin melkein heti idea käyttää monta samanlaista osaa yhdistettynä isoksi ryppääksi. Koru voisi olla kaulakoru, jossa on paljon volyyymia. Näin käytettynä tuohikorusta tulisi mielestäni moderni. Perinteinen materiaali ja tekniikka olisi tuotu tähän päivään.

Minulla oli aluksi myös idea lisätä jonkinlaisia hopeisia osia tuohipallojen sekaan. Kokeilin punontaa ohuilla hopealevyn paloilla, mutta lopputulos ei kuitenkaan ollut onnistunut. Punonta vaatii taipuisampaa materiaalia, joten hylkäsin ajatuksen. Päätin, että koruosa koostuu pelkästään tuohipalloista, se on sellaisenaan tarpeeksi kiinnostava. Voisin käyttää hopeaa korun kiinnitysosassa.

5.4 PUUNVEISTO

Puu on ollut perinteisesti tärkeä materiaali ja on sitä vieläkin, siksi halusin käyttää puuta ja puun veistoa osana korujen tai yhden korun luomista. Me suomalaiset pidämme puusta ja sitä on aina ollut runsaasti saatavilla. Valitsin aiheet muinaissuomalaisista symboleista, jotka olivat omasta mielestäni kiinnostavimmat: pikkulintu ja karhu. Eläimiin on liittynyt paljon uskomuksia ja ne herättävät tunteita edelleen.

Ideani oli, että valan hopeaan puusta veistämäni eläimet. Hopeiset lintu ja karhu voisivat muodostaa yhdessä hannunvaakunan kanssa muinaisista symboleista inspiroituneen korusarjan. Suunnittelin koruosista melko pieniä ja sellaisia, että ne toimisivat monenlaisina koruina, korvakoruina, riipuksina tai useampia käyttämällä esimerkiksi osana pitkää kaulakorua. Niitä olisi helppoa tuottaa sarjana. Hopeavalussa toistuu käsin työstämäni pinta ja puukon jäljet. Pinta kuvastaa opinnäytetyöni aihetta, suomalaista perinnettä. Hopeaan valettuna koru on kuitenkin tätä päivää, moderni ja kestävä.

Minulla oli pala katajaa (kaatuneesta puusta), jonka valitsin materiaalikseni veistämistä varten. Olen aikaisemminkin veistänyt katajaa ja mielestäni se soveltuu tarkoitukseen hyvin. Katajassa on myös hyvä tuoksu, joten sitä oli mukava työstää. Halusin käyttää puukkoa niin, että sen jäljet saavat näkyä reippaasti. Lähdin ensin veistelemään linnun muotoa. Ajattelin tekeväni pientä lintua, mutta sen valmistuttua tajusin sen olevankin melko iso. Linnusta tulisi melko painava hopeaan

valettuna. Aloin sitten veistelemään noin puolta pienempää lintua. Pysin melko yksinkertaistettuun muotoon, en ajatellut mitään lintulajia veistellessäni. Olin tyytyväinen lopputulokseen ja valitsin kyseisen linnun valua varten.

Toinen valitsemani aihe oli karhu. Lähdin ensin veistelemään karhunhammasta, koska tutustumismatkallani Kansallismuseoon, näin siellä karhun hampaita ja kynsiä, joista inspiroiduin. Pikkulintuun verrattuna se ei kuitenkaan ollut mielestäni hyvän näköinen, vaan näytti kömpelöltä. Siksi päätinkin yrittää veistää kokonaisen karhun. En ollut tyytyväinen ensimmäiseen kokeiluuni. Lintuun verrattuna karhun muotoilu oli vaikeaa.

Ensimmäinen puunveistokokeilu.

Tässä vaiheessa prosessia minulla oli vielä liian monta ideaa ja jostain olisi karsittava. Olin innostunut kaikista, mutta tiesin, etten ehtisi toteuttaa kaikkia ja lopputuloksen olisi oltava myös yhtenäinen. Valmisteluseminaarissa esittelin kolme ideaani, sotkanmuna-korusarjan, tuohikaulakorun sekä valetut eläimet ja hannunvaakunan. Sain palautetta, että eläimet ja hannunvaakuna ovat erilaisia muihin koruihin nähden. Olin itse ajatellut samaa, rintakorut ja tuohikoru ovat uniikkeja ja niissä yhdistelen erilaisia materiaaleja. Valetut korut ovat paljon yksinkertaisemmat ja niissä käyttäisin vain hopeaa. Päätin siis keskittyä rintakoruihin ja tuohikoruun. Jäin kuitenkin miettimään vielä veistettyä lintua. Se sopisi aiheeltaan sotkanmuna -rintakorujen kanssa. Päätin ottaa linnun mukaan rintakorusarjaan, lintu tukisi tarinaa korujen takana, se voisi symboloida sotkaa ja näyttäisi hyvältä yhden munan päällä istumassa.

Kokeilut ja valittu lintu.

Valittu lintu hopeaan valettuna.

6 TULOKSET JA KORUJEN ESITTELY

6.1 MAAILMAN SYNTY -KORUSARJA

Korusarjan lähtökohtana oli kalevalainen tarina maailman synnystä. Sotkanmunista syntyivät, maa, taivas ja pilvet, aurinko, kuu ja tähdet. Jokaiselle maailmanosalle valmistin oman korunsa, yhteensä viisi rintakorua. Halusin valmistaa rintakoruja, koska niitä voi käyttää sekä kollaasina yhdessä että erikseen yksittäisinä kappaleina. Rintakoruissa voi myös helposti koskettaa ja tarkastella niiden erilaisia pintoja.

Korujen valmistamisessa käytin monia eri materiaaleja ja tekniikoita. Materiaalivalintojen taustalla vaikuttivat myös symboliset merkitykset. Kulta symboloi aurinkoa, hopea kuuta ja maata symboloi tuohi. Koruissa yhdistyivät kaikki alun perin toivomani elementit: pellava, villa, tuohi, metallit, käsityöperinteet ja muinaiset suomalaiset tarinat.

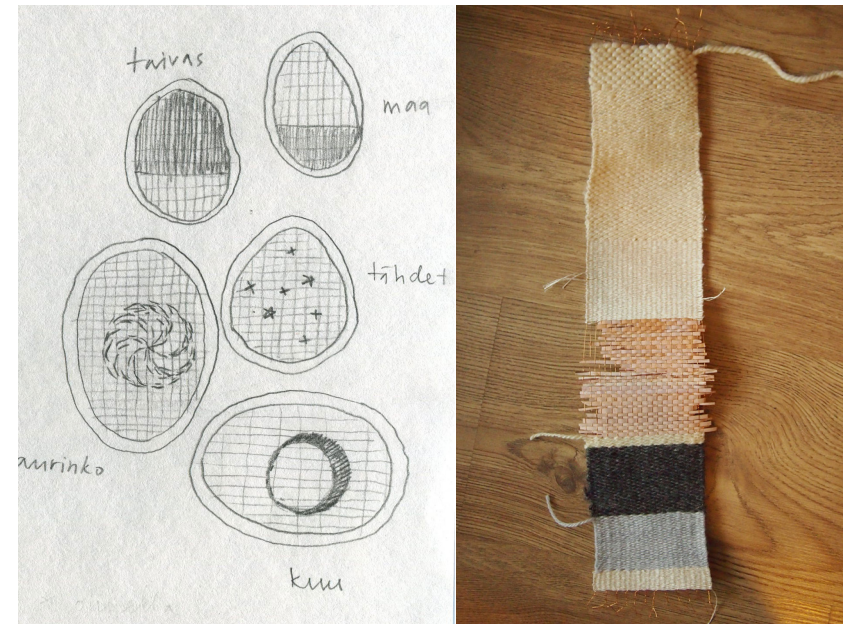

Valokuva, Eliza Rask.

Aloitin kankaiden kudonnasta, kudoin minikangaspuilla erilaisia tilkkuja. Materiaaleina käytin kuparilankaa, pellavaa, villaa ja tuohta. Jokainen tilkku on erilainen, mutta värit ovat harmoniset, valkoista, harmaata, siniharmaata, tuohen vaaleanpunaista ja ripaus kuparin lämpöä ja kiiltoa. Valitsin värit aiheiden mukaan, auringolle halusin valkoisen pohjan, joten valitsin valkoisen pellavalangan. Taivaalle löysin kauniin siniseen taittavan vaaleanharmaan villalangan, mikä mielestäni toimi kauniisti myös kuparin sävyn kanssa. Maata symboloi tuohi. Tein tuohella paljon kokeiluja, mutta lopulta valitsin tilkun, jossa olin käyttänyt tuohen nurjaa puolta, joka on vaaleanpunaisen sävyinen. Mielestäni se sointui kauniisti jo valitsemani vaaleanharmaan kanssa. Kuulle ja tähdille valitsin pohjaksi tummanharmaan villalangan, se sopi hyvin yötaivaaksi ja neutraaliutensa vuoksi hyvin yhteen myös muiden valitsemieni värien kanssa.

Kun olin kutonut tilkut, aloin miettiä erilaisia vaihtoehtoja yhdistää kangas hopeaan. Halusin siistin ja yksinkertaisen kehiksen, jonka sisällä kangas olisi. En voinut käyttää juottamista rakenteen kasaamiseksi, joten minun piti miettiä muita vaihtoehtoja. Päädyin kynsikiinnitykseen.

Ryhdyin tekemään ensimmäistä kokeilukappaletta. Sahasin hopealevystä muodon, jossa oli suorakaide keskellä ja joka sivulla uloke, joissa olivat muutamat kynnet tasaisin väliajoin. Taivutin ulokkeet ylöspäin muodostaen kehiksen sivut. Sahasin suorakaiteen keskelle munan muotoisen reiän. Kokeilin liimata kangaspalan kehiksen sisälle ja se näytti hyvältä. Kokeilukappale toimi kynsikiinnityksen ja materiaalien

Luonnokset ja valmiit tilkut.

yhdistämisen osalta, mutta sivujen taivuttaminen ei ollut hyvä ratkaisu. Tekniikalla onnistui ainoastaan nelikulmion tekeminen ja se oli hankalaa eikä ollut siistin näköinen. Päätin tehdä samanlaisen kehyksen, mutta juottaa sivut kiinni etulevyyn. Tällä tavalla sain tehtyä munan muodon ja siistimmän lopputuloksen.

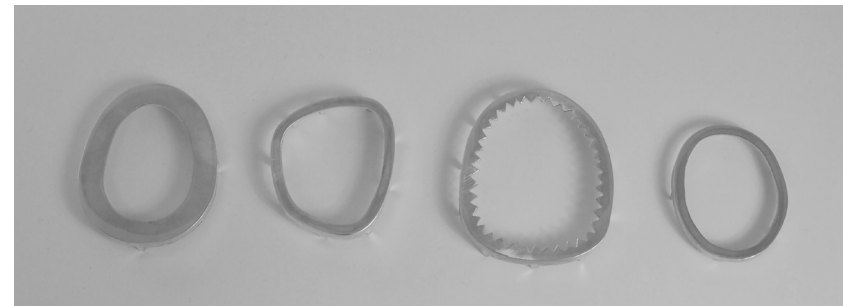

Ensimmäinen kokeilukappale edestä ja takaa.

Aloin valmistamaan lopullisia kehyksiä. Kehysten lähtökohtana oli munan muoto. Halusin kuitenkin varioida jokaisesta vähän erilaisen, mutta silti yhteensopivat toistensa kanssa. Ajatuksenani oli, että jokaista rintakorua voi käyttää sekä yksittäisenä, että samanaikaisesti muutamaa tai kaikkia viittä. Tämä ajatus määräsi munien koon, ne eivät voi olla liian isoja, jotta niitä voi käyttää kaikkia samanaikaisesti. Kehysten muotoilu oli intuitiivista, en suunnitellut muotoja tarkasti etukäteen. Aloitin yhdestä soikiosta, tein toisen sen kanssa yhteen sopivan, ja niin edelleen.

Kiinnostavuutta koruihin tulee kehysten erilaisuudesta ja yksityiskohdista. Pohdiskelin munasta kuoriutumista visuaalisista lähtökohdista, millaisia erilaisia muotoja siihen liittyy. Osa kehyksistä on symmetrisempiä ja vakaampia, osa taas enemmän vääntyneitä, aivan kuin muna juuri ennen särkymistä.

Auringon kehyksiin tein siksak-kuvion, se symboloi munan särkymistä ja auringon loisteen vapaaksi pääsemistä. Tähtitaivaan kehyksiin tein myös särkymistä symboloivan epäsymmetrisen kuvion. Muissa kehyksissä on harmonisemmat ulkoreunaa mukailevat kehykset, niiden paksuus kuitenkin vaihtelee. Myös erilaiset viimeistelyt, kiiltävä- tai matta pinta, tuovat kiinnostavuutta ja vaihtelua.

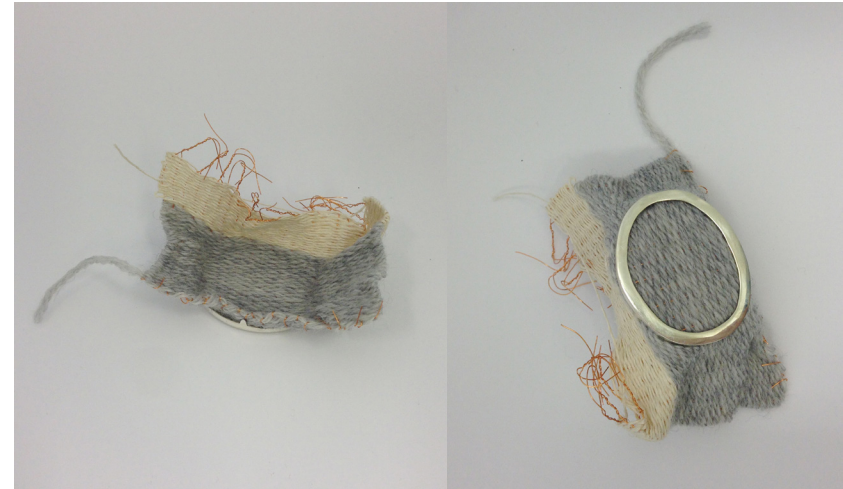

Päätin ottaa veistelemäni linnun mukaan rintakoruserjaan. Näin sain mukaan puunveiston yhtenä korujen valmistamistekniikkana. Halusin valaa linnun hopeaan. Ajattelin ensin, että teen puulinnusta suoraan silikonimuotin, se ei kuitenkaan ollut mahdollista prosessiin kuuluvan korkean lämpötilan takia. Vaihtoehdokseni jäi kipsivalun tekeminen.

Valumuotin tekemiseen kuuluu monia vaiheita. Ensin rakensin valupuun vahasta ja kiinnitin puisen linnun siihen. Valupuun ympärille tein kipsimuotin ja kipsin kuivuttua vaha sulatettiin vesihöyryn avulla kipsistä ulos. Tämän jälkeen kipsimuotti laitettiin uuniin, jossa myös lintu paloi pois. Sitten, yhdessä opettajan avustuksella, sulatimme hopeaa joka kaadettiin kipsimuottiin. Valu onnistui hyvin. Nyt minulla oli veistelemäni lintu hopeisena. Hopeisesta linnusta pystyin tehdä myös silikonimuotin, jos haluan tulevaisuudessa toistaa lintua valamalla, se onnistuu.

Lopuksi valitsin valmistamistani kehyksistä yhden, johon lintu mielestäni sopi parhaiten. Valitsin yhden suurimmista munista, mutten kaikkein suurinta. Sen kanssa lintu näytti mielestäni parhaalta. Pohdin, kiinnittäisinkö linnun suoraan munan korkeimpaan kohtaan vai vähän sivulle. Päädyin jälkimmäiseen vaihtoehtoon, koska asymmetria sopi paremmin kokonaisuuteen. Porasin linnun mahaan pienen reiän, johon juotin hopeatapin. Porasin reiän myös kehykseen. Tällä tavalla sain linnun varmasti juuri siihen kohtaan johon sen halusin ja juotin linnun kiinni.

Kun etukannet olivat valmiit, liimasin kangastilkut kehysten sisään. Käytin kaksikomponenttiliimaa, jolla voi liimata metallia, tekstiiliä ja melkein mitä vain. Kun kankaat oli liimattu, kirjailin niihin vielä kuvioita ja symboleita. Taivaalle, eli vaaleanharmaalle kankaalle kirjailin pilviä valkoisella pellavalangalla. Olin tyytyväinen lopputulokseen. Auringon halusin kirjailla kultalangalla.

Kangas liimattuna kehykseen.

Kultasin ohutta kuparilankaa ja käytin sitä kirjailemiseen. Vaikka metallilanka olikin todella ohutta, sillä kirjaileminen oli vaikeaa. Se käyttäytyi eritavalla kuin tekstiililanka. Tein monia kokeiluja, erilaisia pistoja ja kuvioita. Lopulta muotoilin kullatusta langasta yksinkertaisen ympyrän jonka kiinnitin kankaaseen muutamalla pistolla. Siihen olin tyytyväinen. Lisäsin vielä pienemmän ympyrän keskelle luodakseni koruun lisää syvyyttä.

Tuoheen en halunnut kirjailla, se symboloi maata ja oli sellaisenaan hyvä. Tähdet kirjailin käyttäen samaa valkoista pellavalankaa kuin pilvien kirjailussa. Kuun tein samalla tekniikalla kuin auringon, ohuesta hopealangasta muotoilemalla ja sitten muutamalla pistolla kiinnittämällä. Olin tyytyväinen lopputulokseen. Kaikki olivat erilaisia, mutta silti yhteensopivia.

Mielestäni tavoitin koruissa myös samankaltaisen sympaattisuuden, kuin perinne-esineissä, kuitenkin säilyttäen modernin otteen.

Kun kehyksen olivat valmiit, ryhdyin valmistamaan takakansia. Sahasin munien muotoiset palaset hopealevystä. Kynsien kohtiin sahasin pienet kolot. Tämä oli tarkkaa kohdistamista ja muutaman kerran jouduin tekemään sahaamisen uudestaan, koska kolot ja kynnet eivät osuneet tasan. Lopulta sain kaikki takalevyt juuri sopiviksi. Takakansiin valmistin ja juotin kiinni neulamekanismit. Valitsin kaksoisneulan, koska se on mielestäni tukeva ja hyvä kiinnitysmekanismi. Takakanteen löin myös leimat. Viimeistelynä käytin piikkiharjausta, siitä tulee mielestäni kaunis, tasainen mattapinta, joka sopii hyvin korun takakanteen ja antaa viimeistellyn lopputuloksen. Jätin levyihin hieman viilausvaraa ulkoreunoille. Kun takakannet olivat kiinni etukansissa ja kynnet painettu kiinni, sain sivut viilattua aivan tasaisiksi ja hyvän näköisiksi.

Valokuva, Eliza Rask.

Valokuva, Eliza Rask.

Valokuva, Eliza Rask.

6.2 TUOHIKORU

Tuohikorun lähtökohtana olivat perinteinen materiaali ja punontatekniikka. Korun takana ei ole tarinaa, niin kuin rintakoruilla, vaan muotoiluprosessi oli materiaalilähtöinen. Tuohi materiaalina liittyy kuitenkin vahvasti suomalaiseen historiaan ja perinteeseen. Se tuo mieleen tuohivirsut ja talonpojat. Halusin suunnitella ja valmistaa korun, jossa yhdistän perinteisen materiaalin ja tekniikan nykyaikaiseen muotokieleen.

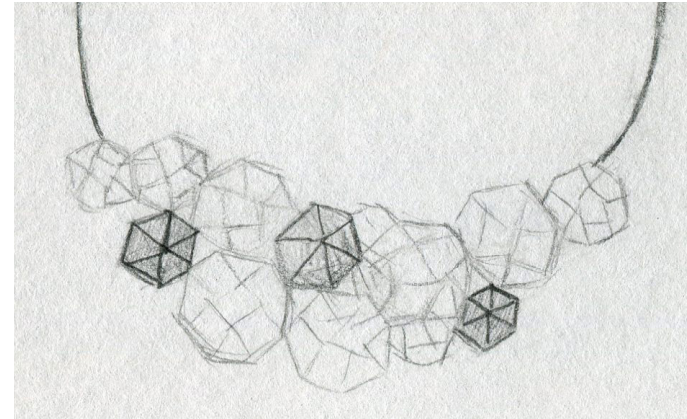
Valokuva, Eliza Rask.

Tutkin tuohen käytön historiaa Suomessa. Sen merkitys on ollut suuri jokapäiväisessä elämässä, siitä on valmistettu köydet, kengät, eristeet koteihin ja kaikkea mahdollista. Koen, että tuohi on nykypäivänä jäänyt taka-alalle. Se on kuitenkin uusiutuva luonnonmateriaali, joka on kestävä ja kaunista. Korujenkin materiaalina se toimisi mielestäni hyvin. Vaikean saatavuuden takia, käyttäisin sitä kuitenkin ainoastaan uniikkikoruissa.

Aloitin muotoiluprosessin luonnostelemalla ja ideoimalla. Sain koivuntuohta vanhemiltani, jotka asuvat maalla. Pohdin erilaisia vaihtoehtoja, miten sitä voisi hyödyntää korussa. Ensimmäinen ideani oli punoa pieni kuutio tuohta käyttäen. Taustatutkimusta tehdessäni löysin kuitenkin kiinnostavamman muodon punontaohjeen Perinnetaidot-kirjasta (Koskelainen & Saure, 2014, 50, 51). Kirjan ohjeessa neuvottiin kuinka tehdä pallomainen pyöreä punos. Päätin kokeilla punosta, mutta ensin oli kuitenkin tehtävä esivalmistelut. Pesin varovasti tuohipalat ja niiden kuivuttua lähdin erottelemaan niistä suikaleita. Tuohi koostuu monista kerroksista ja saadakseni joustavan punontaan sopivan palan, täytyy tuohesta poistaa jäykempi kerros. Tämä vaihe oli melko likaista, mutta muuten helppoa.

Kun minulla oli tarpeeksi ohuita punontaan sopivia suikaleita, piti niistä vielä leikata sopivan pituisia ja paksuisia. Suikaleiden kokoon oli oma kaavansa, mitä leveämpi suikale oli, sen pidempi sen täytyi olla punoksen onnistumiseksi. Punonnan ohje oli selkeä ja muutaman kokeilun jälkeen osasin tehdä pallon melko nopeasti. Lopputulos oli mielestäni miellyttävä. Sain idean tehdä monta palloa, jotka ompelisin yhteen näyttäväksi kaulakoruksi. Luonnostelin kuvan ja olin siihen

tyytyväinen. Mielestäni siinä kiteytyi ajatukseni perinteen tuomisesta nykypäivään. Punottu pallo on perinteinen, mutta kun niitä on monta, tulee muodosta moderni ja uusi. Lähdin valmistamaan erikokoisia palloja. Tavoitteeni oli tehdä yhteensä 20 – 30 palloa.

Ensimmäinen luonnos korusta.

Kun palloja oli tarpeeksi, aloin ompelemaan niitä yhteen. Valitsin langaksi valkoisen pellavalangan, saman jota käytin rintakoruissa. Minusta pellava ja tuohi sopivat hyvin yhteen, ne ovat molemmat luonnollisia materiaaleja. Pellava on myös ohutta ja kestävä. Valitsin tuohikoruun ja rintakoruihin samoja materiaaleja, siten ne ovat samaa maailmaa ja muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Pallojen yhteen ompeleminen tapahtui käsin, neulalla ja langalla. Aloitin keskeltä ja valitsin siihen isoimmat pallot. Ompelin niitä yhteen, pitäen huolen, että pohja on tasainen ja asettuu hyvin rinnalle. Jatkoisin lisäämällä palloja molemmille puolille tasaisesti, vähitellen

pienempiin palloihin siirtyen. Halusin muodosta runsaan, mutta kuitenkin sopusuhtaisen. Tein muodosta vähän kaarevan ja kaulan muotoa mukailevan. Olin tyytyväinen lopputulokseen, siitä tuli mielestäni tasapainoinen mutta näyttävä.

Kun tuohiosa oli valmis aloin suunnittelemaan korulle kiinnitysosaa. Minulla oli ajatus käyttää hopeaa, se viimeisteli korun ja tekisi siitä juhlavan. Hopean kiilto antaisi myös kontrastia tuohelle. Halusin kuitenkin käyttää myös pellavalankaa. Tuohiosassa pellavalanka on ikään kuin rakenteellisena osana, pitämässä tuohipalloja kiinni toisissaan. Jotta korusta tulisi kokonaisuus, tuohiosa ja kiinnitysosa pitäisi olla samaa maailmaa.

Minulle tuli idea käyttää pellavalankaa rakenteellisena osana myös korun kiinnitysosassa. Päätin valmistaa hopeisia putkia. Kiinnitysosa koostuisi hopeisista putken pätkistä joiden sisällä kulkisi sama pellavalanka kuin tuohipallojenkin sisällä. Näin korun kiinnitysosa rakentuisi samalla tavalla kuin tuohiosa.

Ryhdyin valmistamaan putkia hopeasta. Minulla oli vain vähän kokemusta putkien tekemisestä, joten työskentely oli uuden oppimista. Putket onnistuivat kuitenkin mielestäni hyvin. Niistä ei tullut aivan suorat, mutta sillä ei ollut suurta merkitystä, koska sahasin putket kolmen senttimetrin pituisiksi pätkiksi. Viimeistelin putket ja kiillotin ne magneettirummussa. Pujotin ne tuohiosan kanssa yhteen pellavalangalla ja valmistin yksinkertaisen lukon hopeasta.

Valokuva, Eliza Rask.

Valokuva, Eliza Rask.

Valokuva, Eliza Rask.

6.3 KOHDERYHMÄ

pinnäytetyöni ei ollut käyttäjälähtöinen eikä kohderyhmälähtöinen. Tässä muotoiluprosessissa lähtökohtani oli luoda koruja, joissa oma näkemykseni korumuotoilijana ja suomalaiset perinteet kohtaavat. Korumuotoilijana minulle on kuitenkin tärkeää, että korut ovat käytettäviä, vaikka ne eivät olekaan arkikoruja. Haluan, että ne näyttävät ja tuntuvat hyvältä myös yllä.

Valmistamani korut ovat uniikkeja ja arvelisin, että kohderyhmääni ovat rohkeat naiset, jotka haluavat erottautua massasta. He käyttävät näyttävämpiä koruja erityisissä tilaisuuksissa ja arvostavat modernia, innovatiivista, suomalaista muotoilua. Kohderyhmäni naiset ovat taloudellisesti hyvin toimeentulevia ja siksi myös valmiita panostamaan koruihin. He haluavat tukea suomalaista käsityötä ja ostavat tuotteita joilla on tarina. Perinteet ja muinaiset suomalaiset uskomukset kiehtovat heitä. He haluavat kuitenkin jotain erilaista, kuin mitä markkinoilla on tarjolla.

7 ITSEARVIOINTI JA JATKOKEHITTELYMAHDOLLISUUDET

okonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi sujui mielestäni hyvin. Aihe oli itselleni kiinnostava ja opin paljon uutta. Nautin muotoiluprosessista ja korujen valmistamisesta. Myös taustatutkimuksen tekeminen oli kiinnostavaa, vaikka välillä motivoituminen kirjoittamiseen oli vaikeaa. Prosessissa oli myös hetkiä, jolloin tuntui, ettei aika millään riitä sekä korujen valmistamiseen että kirjallisen osuuden kirjoittamiseen. Kuulun ihmisryhmään, joka ei osaa aloittaa ennen kuin on pakko. Vaikka olin suunnitellut aikataulun, jossa olisin ajoissa valmiina, en onnistunut pysymään siinä, vaan aika paljon tekemistä jäi viimeisille viikoille. Kokonaisuudessaan olen kuitenkin työskennellyt pitkäjänteisesti ja vaikka jäin jälkeen alkuperäisestä aikataulustani, onnistuin kuitenkin saamaan korut ajoissa valmiiksi, järjestämään kuvaukset ja kirjoittamaan tekstin valmiiksi ennen kirjallisen osion palautuspäivää.

Olen tyytyväinen koruihini. Onnistuin mielestäni tavoitteessani yhdistää erilaisia materiaaleja ja tekniikoita ja tuoda suomalaista käsityöperinnettä näkyväksi persoonallisella tavalla. Maailman synty -korusarjalla on takanaan myös muinainen tarina. Mielestäni korut ovat mielenkiintoisia ja ne kuvastavat minua muotoilijana. Olen myös tyytyväinen tekemiini teknisiin ratkaisuihin ja korujen viimeistelyyn. Korujen valmistamisessa oli paljon haasteita, mutta työskentelin sinnikkäästi, kunnes olin tyytyväinen. Aika oli rajoittava tekijä ja olisin kenties työstänyt yksityiskohtia vielä enemmän ja

tarkemmin, jos sitä olisi ollut enemmän. Kokonaisuudessaan olen kuitenkin tyytyväinen koruihini ja muotoiluprosessiin.

Editorial- ja tuotekuviin olen erittäin tyytyväinen.

Valokuvaajana minulla toimi Eliza Rask ja mallina Iina Sillfors. Valitsin kuvauspaikaksi Hollolassa sijaitsevan Pirunpesän. Se on luonnonsuojelualueella metsässä sijaitseva kalliohalkeama. Valitsin Pirunpesän kuvauspaikaksi sen tunnelman ja kuvauksellisuuden takia. Historiaa henkivä kuvauspaikka ja nykyaikaisissa vaatteissa oleva malli luovat kontrastia ja tuovat ilmi ideani korujen takana. Malli oli vaalea ja sopi siksi mielestäni hyvin suomalaisesta kansanperinteestä inspiroituneiden korujeni kanssa. Halusin kuviin mystisyyttä ja tarinallisuutta. Mielestäni onnistuimme täydellisesti ja kuvat vastasivat visiotani.

Kirjalliseen osioon olen melko tyytyväinen. Kirjoittaminen ei ole minulle luontaisin ilmaisun kanava, vaan olen vahvasti visuaalinen ihminen. Sain kuitenkin kerrottua kaiken mikä oli tavoitteenani ja siihen olen tyytyväinen. Koen, että tekstissä on kuitenkin parantamisen varaa. Olen silti tyytyväinen, koska tiedän tehneeni parhaani.

Jatkokehittelymahdollisuuksia jäi opinnäytteestäni paljon. Hopeasta taivutettu hannunvaakuna toimisi sarjatuotettuna ja todella monenlaisissa koruissa, esimerkiksi korvakoruina, riipuksena tai sormuksena. Myös valettu lintu voisi toimia monenlaisena koruna tai korun osana. Tekstiilin ja hopean yhdistäminen avasi monenlaisia jatkokehittelymahdollisuuksia. Samalla tekniikalla kehyksiin voisi yhdistää muitakin

materiaaleja. Myös luonnosteluvaiheesta jäi monia ideoita metallin ja tekstiilin yhdistämiseen liittyen, joita voisi kokeilla ja kehittää. Tuohi oli minulle uusi materiaali ja ihastuin siihen kovasti. Aion ehdottomasti jatkaa tuohen kanssa materiaalikokeilujen tekemistä ja erilaisten korujen valmistamista.

Opinnäytteen tekeminen oli pitkä prosessi. Opin, miten itseltäni sujuu pitkäjänteinen työskentely ja prosessihallinta. Opiskelujen aikana olen havainnoinut omaa työskentelytyyliäni ja opinnäytetyötä tehtäessä, havaintoni saivat vahvistusta. Olen todennut, että tarvitsen prosessin alussa paljon aikaa ideoinnille ja kaikkien erilaisten vaihtoehtojen kokeilulle ja puntaroinnille. Paras lopputulos syntyy, kun siedän epätietoisuutta ja annan ideoiden muhia rauhassa. Olen oppinut, että välitavoitteet auttavat aikataulussa pysymistä. Pitää kuitenkin muistaa myös lopullinen deadline ja jättää tarpeeksi aikaa korujen valmistukseen ja viimeistelyyn. Opinnäytetyötä tehdessäni myös käsityötaitoni kehittyivät ja sain paljon uutta materiaalituntemusta. Opin suomalaisesta käsityöhistoriasta ja muinaisista uskomuksista. Historiaan syventyminen sai minut katsomaan suomalaisuutta, nykypäivää ja tulevaisuutta, uudella tavalla.

Valokuva, Eliza Rask.

LÄHTEET

JULKAISTUT LÄHTEET

Koskelainen, E. & Saure, S., 2014. Perinne taidot – käsikirja kaikille. Riika: Livonia Print.

Lehtosalo, P-L., 1967. Kalevala Koru – Muinaissuomalaista muotoilua. Helsinki: Tilgmannin kirjapaino.

Nieminen, K., 1999. Kalevala 1999. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Ranta, S-L., 2012. Naisten työt - Pitkiä päiviä, arkisia askareita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Vuorela, T., 1983. Suomalainen kansankulttuuri. Kolmas painos. Porvoo: WSOY.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Green, P., 22.10.2014. Kissing your socks goodbye – home organization advice from Marie Kondo [verkkolehti]. The New York Times [viitattu 22.3.2016]. Saatavissa: http://www.nytimes.com/2014/10/23/garden/home-organization-advice-from-marie-kondo.html?_r=0

Greenway, N., 8.1.2016. The interior trends you'll be lusting after in 2016 [verkkolehti]. Mail Online (Daily Mail) [viitattu 20.4.2016]. Saatavissa: <http://www.dailymail.co.uk/femail/article-3388343/The-biggest-interior-trends-2016.html>

Keeps, D.A., 29.12.2015. Top five interior design trends for 2016 [verkkolehti]. The Wall Street Journal [viitattu 20.4.2016]. Saatavissa: <http://www.wsj.com/articles/top-5-interior-design-trends-for-2016-1451423833>

Kokkinen, A., Pirinen, O., 10.7.2007. Suomalaisten kulutus yksitoistakertaistunut sadassa vuodessa [verkkolehti]. Tilastokeskus [viitattu 22.3.2016]. Saatavissa: <http://www.stat.fi/tup/suomi90/heinakuu.html>

Suomen Käsityön museo. 2013. Käsityö yhdistää – verkkohistoriikki [verkkolehti]. Suomen Käsityön museo ja Taitoliitto [viitattu 16.3.2016]. Saatavissa: http://www.craftmuseum.fi/kasityo_yhdistaa/kasityon_merkitys.htm

Taivaannaula, 3.9.2009. Hannunvaakuna eli kypäläkö [verkkolehti]. Taivaannaula järjestö [viitattu 17.3.2016]. Saatavissa: <http://www.taivaannaula.org/2009/09/03/hannunvaakuna-eli-kapalikko/>

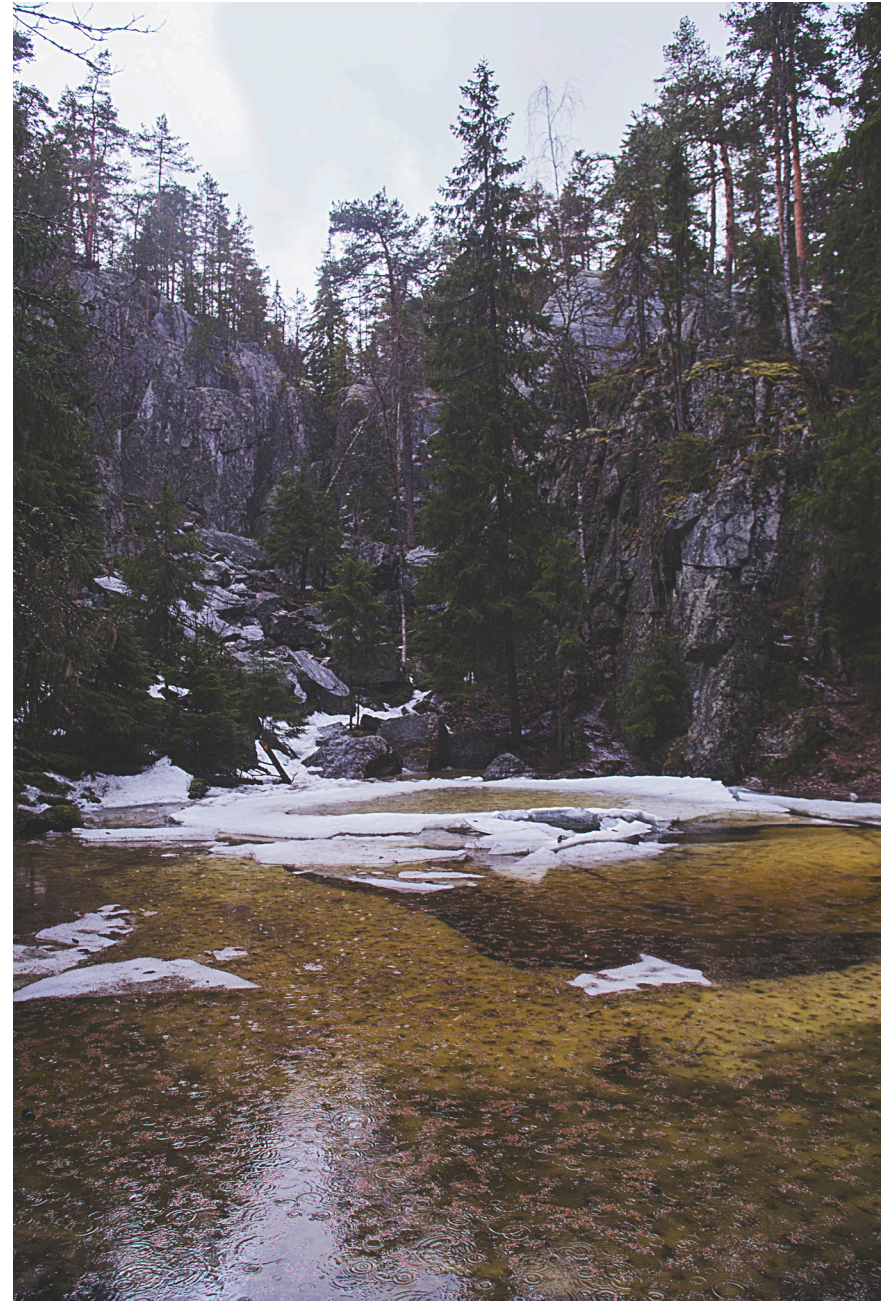
Taivaannaula, 16.11.2012. Jumalten ja vainajien linnut [verkkolehti]. Taivaannaula järjestö [viitattu 17.3.2016]. Saatavissa: <http://www.taivaannaula.org/2012/11/16/jumalten-ja-vainajien-linnut/>

Taivaannaula 31.1.2014. Karhunpeijaiset [verkkolehti]. Taivaannaula järjestö [viitattu 4.4.2016]. Saatavissa: <http://www.taivaannaula.org/2014/01/31/karhunpeijaiset/>

KUVALÄHTEET

Sivu 7. Hjerppe, 1988 Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito. [verkkojulkaisu] [viitattu 22.3.2016]. Saatavissa: <http://www.stat.fi/tup/suomi90/heinakuu.html>

Sivu 15. Matti Huuhka / Museovirasto. [verkkojulkaisu] [viitattu 22.4.2016]. Saatavissa: <http://www.kansallismuseo.fi/fi/kansallismuseo/kokoelmat/kuukauden-esine-2015/savupirtti>

Pirunpesä, valokuvaaja Eliza Rask.